

Ministry of Education and Science of Ukraine
Sumy State University (Ukraine)
The College of New Jersey (USA)
Camarines Sur Polytechnic Colleges (Philippines)
European Danube Academy (Germany)
University of Kragujevac (Serbia)

Proceedings

STRATEGIC INNOVATIONS OF SOCIAL COMMUNICATIONS AND FOREIGN PHILOLOGY IN CRISIS TIMES

I International Scientific and Practical Conference

1 June 2024

Sumy State University, Ukraine

Sumy 2024

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Sumy State University (Ukraine)
The College of New Jersey (USA)
Camarines Sur Polytechnic Colleges (Philippines)
European Danube Academy (Germany)
University of Kragujevac (Serbia)**

Proceedings

**STRATEGIC INNOVATIONS OF SOCIAL COMMUNICATIONS AND
FOREIGN PHILOLOGY IN CRISIS TIMES**

I International Scientific and Practical Conference

1 June 2024
Sumy State University, Ukraine

Sumy 2024

UDC: 81'25'42:316.7(063)(0.034)

S88 Strategic Innovations of Social Communications and Foreign Philology in Crisis Times: collection of scientific paper of the I International Scientific and Practical Conference (1 June 2024) / responsible editor Nabok M., responsible designer Sadivnycha M. Sumy: Sumy State University, 2024. 351 p.

The collection includes scientific materials devoted to current problems in the field of distance teaching and learning in the era of digital technologies, in particular in language pedagogy, media innovations, modern translation, ethnolinguistics, stylistics, methods and methodologies of modern linguistic and literary disciplines. The composition of the collection is scientific research on the preservation of national identity and cultural heritage, intercultural communications, psychological theory and practice, sociological research.

For teachers of higher education institutions, graduate students, students, teachers of secondary schools, gymnasiums, lyceums and colleges, all those interested in socio-humanitarian issues.

The materials are printed in the author's editorial

Sumy State University, 2024

СЕКЦІЯ 4

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ СУСПІЛЬНОЇ ДИНАМІКИ: ПОГЛЯДИ З ПСИХОЛОГІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Давиденко О.В.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9932-2469>

аспірантка кафедри психології, політології та соціокультурних технологій

Сумського державного університету

м. Суми, Україна

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ СУСПІЛЬНОЇ ДИНАМІКИ У ФОРМУВАННІ ЖІНОЧОГО ЛІДЕРСТВА

Курс України на євроінтеграцію, фактично взятий керівництвом країни у 1994 році, сприяв необхідності формування і практичної реалізації політики гендерної рівності, що стало основою для розвитку жіночого лідерства у всіх сферах суспільно-політичного життя (Верховна Рада України, 1994). Ґрунтовне вивчення і детальне осмислення суспільної динаміки поглядів українського суспільства на питання жіночого лідерства для глибокого та об'єктивного аналізу явища у наступні роки у перспективі необхідно здійснювати з використанням різних наукових методів та міждисциплінарних підходів. Міждисциплінарність передбачає взаємодію різних галузей наукового знання у вивченні одного й того ж об'єкта, при зосередженні на власному предметі. Міждисциплінарний підхід не обмежує знання, а створює умови для реалізації зв'язків між різними науками, що уможливорює отримання необхідних та достатніх знань при вивченні об'єкту дослідження; забезпечує інтеграцію наукових концепцій, теорій, інформації, фактів, методів, з метою отримання системного знання про реальні явища освіти; сприяє розв'язанню протиріччя між розрізненим засвоєнням знань та необхідністю їх синтезу задля цілісного та комплексного застосування у діяльності та житті людини (Желанова, 2021).

Беручи до уваги позиції А. Колота, маємо констатувати, що на практиці, міждисциплінарний підхід може реалізовуватися за двома основними форматами:

1. Неформальне об'єднання різних наук при збереженні їх самостійності й унікальності.

2. Створення нових інтегрованих проєктів, міждисциплінарних об'єктів дослідження (Колот, 2014).

В сучасних умовах важливо аналізувати динаміку суспільного сприйняття жіночого лідерства. Водночас, специфікою філософії лідерства постає її об'єктивне існування як однієї з прикладних галузей цілісної системи філософських знань і водночас як її суб'єктивного сприйняття й розуміння кожним конкретним лідером та її інтерпретації ним у вигляді світоглядних позицій, поглядів і підходів до вибору життєвих цінностей, розуміння своєї місії та діяльності, спрямованої на її ефективну реалізацію (Романовський, Пономарьов, Ніколає, 2020). Одним з показників, який дає можливість аналізувати жіноче лідерство як явище, є політична участь жінок. За даними «Радіо Свобода», перше скликання Верховної Ради вже незалежної України (яке було і останнім скликанням Верховної Ради УРСР) мало лише 12 жінок, що становило 2,5% від усього депутатського складу. Поступово цей показник зростає, і вже у 2012 р. частка парламентарок склала 9,6%. (Морозова, 2021). Поступова реалізація політики гендерної рівності з боку держави шляхом формування відповідної законодавчої бази та активна діяльність громадських інституцій, використовуючи інструменти громадянської освіти, призвели до змін суспільного сприйняття жіночого лідерства. За даними дослідження «Можливості та перешкоди на шляху демократичного переходу в Україні, грудень 2017», вперше більше половини українців (52%) підтримали рівне представництво чоловіків і жінок або більше жінок, ніж чоловіків у політичному житті (50vidsotkiv.org.ua, 2018). Сучасні дослідники політичного лідерства відмічають, що еволюція політичного лідерства завжди пов'язана з устремлінням заявити про себе, увійти в існуючу політичну систему, тобто, формалізувавшись,

розширити досягнутий статус, доповнити його керівництвом (Траверсе, 2006). Дійсно збільшення кількості жінок у складі депутатського корпусу створило можливості доступу жінок до керівних посад різного рівня та відкрила нові грані жіночого лідерства.

Події після початку повномасштабної агресії демонструють нові аспекти процесу розвитку жіночого лідерства і формування жінок-лідерок нового для України формату – військові лідерки. По-перше, стрімко зростає кількість жінок, котрі несуть військову службу. За даним агенства «Інтерфакс», станом на 20.11.2023 з числа жінок військовослужбовці – 43479 осіб (5,3%), зокрема: офіцерський склад – 7709 (6,6%); сержантсько-старшинський склад – 11732 (6,6%); солдати – 22704 (4,4%); курсанти - 1334 (18,1%); цивільний персонал – 18583 особи (48,2%). На керівних посадах перебувають 5160 військовослужбовців-жінок, зокрема: офіцерів – 2890 осіб; сержантів – 2270 осіб (Інтерфакс-Україна, 2023). По-друге, змінюється динаміка ставлення суспільства до жінок у війську: 85% громадян та громадянок України позитивно ставляться до жінок, які служать у ЗСУ, 81 % опитаних вважають, що жінка може командувати бойовим підрозділом, так само як і чоловік (Український ветеранський фонд, 2023). По-третє, хоч зростання кількісного показнику жінок у ЗСУ не є безумовним якісним показником формування лідерок нового типу, проте є тенденцією створення умови для його формування.

Вивчення природи лідерства філософами сучасності і минулого демонструє різні точки зору на явище. Частина науковців доводить, що лідерство є фрагментарним та ситуативним, інші дотримуються думки про послідовність та стратегії у формуванні лідерських якостей. Водночас обидві сторони підкреслюють важливість як практичних навичок, так і теоретичного знання. До повномасштабного вторгнення науковці, котрі досліджують умови розвитку лідерських якостей, виокремлювали тренінг як ефективний та активний метод отримання та переробки нової інформації та застосування її в практичній діяльності з виконанням освітніх, розвивальних, мотиваційних, навчально-виховних, релаксаційних та комунікативно-компенсаторних функцій (Павлюк,

2023). Можна стверджувати, що в часи повоєнної відбудови емпіричний досвід буде вважатись невід'ємною складовою процесу формування лідерського потенціалу в процесі реалізації стратегії розвитку громадянської освіти.

Громадянська освіта є невід'ємним чинником розвитку як лідерського потенціалу, так і демократичного суспільства в цілому. Діяльність інститутів громадянського суспільства за роки існування Незалежної України сформувала покоління жінок-лідерок у різних сферах соціально-політичного життя, що як соціальне явище потребує ґрунтовного аналізу та вивчення з використанням міждисциплінарних підходів.

Список використаних джерел:

Желанова, В. (2021). Впровадження стратегії міждисциплінарності в сучасній вищій освіті. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*, Випуск 1(48), 477–480.

<https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.48.477-480>

Закон України «Про ратифікацію Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами». 1994. № 237/94-ВР.

Закон України N 46, ст. 415 (1994):
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/237/94-%D0%B2%D1%80#Text>

Інтерфакс-Україна (2023). Чисельність жінок у ЗСУ – понад 62 тис. осіб, близько 5 тис. виконують завдання в районі проведення бойових дій. [Прес реліз]. Взято 25 квітня 2024 року з

<https://interfax.com.ua/news/general/948798.html>

Колот, А. (2014). Міждисциплінарний підхід як домінанта розвитку економічної науки та освітньої діяльності. *Соціальна економіка*. 2014 (1).76–83.

http://nbuv.gov.ua/UJRN/se_2014_1-2_15

Морозова, А. (2021). Жінки у політиці: як змінювалося їхнє представництво у владі незалежної України. Радіо Свобода, 2021. Взято 25 квітня 2024 року з <https://www.radiosvoboda.org/a/zhinky-u-vladi-henderna-kvota-nezalezhnist%CA%B9/31415103.html>

Павлюк, О. (2023). Умови розвитку лідерських якостей майбутніх психологів у період воєнного стану із застосуванням валеологічних принципів. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія «Педагогіка. Психологія»*, 1 (22), 126–135. <https://dspace.nau.edu.ua/handle/NAU/59866>

Романовський, О., Пономарьов, О., Ніколає, І. (2020). Два аспекти філософії лідерства. *Теорія і практика управління соціальними системами*, № 3, 76–87. DOI: 10.20998/2078-7782.2020.1.07

Траверсе, О. (2006). Сучасні інтерпретації дослідження політичного лідерства. Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім І.Ф. Кураса НАН України: збір. наук. праць, № 32, 391–401. Взято 22 квітня 2024 року з <http://surl.li/tcmkp>

Український ветеранський фонд. Дослідження «Питання дискримінації різних соціальних груп у ЗСУ». 2023. 27. Взято 26 квітня 2024 року з https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2023/04/RG_032023_CATI_NAKO.pdf

Жінки – це 50% успіху України (2018). Дослідження «Можливості та перешкоди на шляху демократичного переходу в Україні, грудень 2017. 12. Взято 25 квітня 2024 року з <https://50vidsotkiv.org.ua/mozhливosti-ta-pereshkodi-na-shlyahu-demokratichnogo-perehodu-v-ukrayini/>